

Bryssel, 25 februari 2008

Statsminister Fredrik Reinfeldt
Miljöminister Andreas Carlgren
Ledamöter i Kommissionen för hållbar utveckling

Som jag meddelat tidigare kan jag tyvärr inte närvara vid arbetsmötet den 29 februari på grund av andra sedan länge planerade åtaganden. Jag vill ändå gärna bidra med några skriftliga kommentarer till diskussionen. Av naturliga skäl varken kan eller vill jag gå in på hur Sverige ska ställa sig till EU Kommissionens förslag. Men däremot jag kan peka på några generella aspekter som jag tror bör uppmärksammas för att EU:s medlemsstater ska få maximal utväxling i övergången till en klimat smart ekonomi. Det handlar framförallt om att på ett strategiskt sätt omsätta de tillväxtmöjligheter som paketets olika delar banar väg för.

1. Hur ska paketet kommuniceras?

En mycket viktig fråga för framgång kommer att vara hur paketet kommuniceras av medlemsstaterna på hemma plan – hur man lyckas motivera och stimulera de aktörer som ska göra jobbet. Och här tror jag två faktorer kommer att ha en avgörande betydelse – drivkrafter (ledarskap) och möjligheter. Det är viktigt att placera energi- och klimatpaketet i en politisk och ekonomisk kontext som har ett tydlig globalt fokus på hållbarutveckling och smart tillväxt men också att erbjuda enkla verktyg för dess genomförande.

Klimatfrågan handlar i dag om världens säkerhet, om ekonomisk utveckling, om fattigdom och rättvisa och som i alla krig drabbas de fattigaste alltid värst. Och det är här som begreppet hållbar utveckling kommer in i bilden som en strategi för att hantera dessa utmaningar. EU vill visa andra globala aktörer att minskade utsläpp och energieffektivitet är en drivkraft och en förutsättning för social stabilitet, ekonomisk tillväxt och ökad konkurrenskraft.

För att vinna klimatkampen måste vi investera i teknik, människor och miljö. Denna grundidé refererar EU Kommissionen till som en strategi för "smart tillväxt" – en hållbar tillväxt som

ger bättre livskvalitet, miljö och som samtidigt skapar nya affärsmöjligheter och arbetsillfällen. Jeremy Rifkin pratar med liknande ord om denna strategi som den tredje industriella revolutionen (den första var mekaniseringen på 1800-talet och den andra digitaliseringen på 1900-talet). Smart tillväxt handlar om att ta ansvar för världen men jobbet måste börja hemma. I praktiken betyder paketet att man skapar **en energipolitik som är förenlig med tillväxt och klimatkampen.**

2. Teknologisk neutralitet och flexibilitet för klimatsmart produktion och konsumtion

Att jobbet måste börja hemma är en utgångspunkt i Kommissionens paket som lägger tonvikt på flexibilitet och på de olika förutsättningar som EU:s medlemsstater har. Hållbar utveckling måste per definition vara kontextbunden och därför utgå ifrån nationell och regional potential. De nationella målen för förnyelsebar energi har bestämts på denna grundval.

Ett bra exempel för Sveriges del är målet för konsumtion av biobränslen. Kommissionen vill se en övergång till andra generationens biobränslen i Europa. Man har dock valt att förhålla sig teknologiskt neutral och inte peka ut någon särskild vinnare. Istället anges defaultvärden för växthusgasbesparingar vid produktion av första och andra generationens biobränslen (jämfört med fossila bränslen). Dessa värden fungerar i praktiken som viktiga vägvisare när det gäller val av biomassa och produktionsmetod för biobränslen.

Vi vet att Europa inte har produktionskapacitet för att täcka vår växande konsumtion av etanol (första generationens biobränslen som produceras på jordbruksprodukter). Och vi känner också till den komplexa debatt som omger etanolen i form av stigande matpriser. EU Kommissionen menar att det finns lösningar till dessa problem – alternativ. Biobränslen kan produceras mer effektivt av andra råvaror. Därför föreslår kommissionen att biobränslen som produceras av cellulosebaserad biomassa, sopor och andra restprodukter ska räknas dubbelt jämfört med biobränslen som produceras på jordbruksprodukter (art 18.4 i direktivet om förnyelsebar energi).

För skogrika medlemsstater kan det därför vara "klimatsmart" att producera och konsumera metanol och etanol gjord på cellulosebaserad biomassa. Eftersom dessa biobränslen räknas "dubbelt" mot 10 procentmålet kommer en sådan satsning att underlätta för medlemsstater som fått ambitiösa mål för förnyelsebar energi. Produktionsprocessen, om den sker genom förgasningsteknik har ett defaultvärde på 95-98 procent jämfört med 35 procent för jordbruksbaserad etanol. Dessutom genererar metoden även förnyelsebar el och fjärvärme som kan räknas in i målet för förnyelsebar energikonsumtion. Vidare är metanol ett utmärkt drivmedel för bränsleceller vilket betyder att vi inte behöver vänta på vätgassamhället för att kunna köra bilar med bränsleceller.

Naturligtvis vill inte Kommissionen att övergången till cellulosebaserade biobränslen skall leda till en överexploatering av jordens skogar och marker. För att skydda urskogar och andra markområden med högt biodiversitetsvärde föreslår därför Kommissionen att enbart biobränslen som uppfyller särskilda hållbarhetskriterier för markanvändning ska få tillgodoräknas i det nationella målet.

Även här har Sverige en stor potential och erfarenhet när det gäller hållbart skogsbruk – särskilt med tanke på problematiken kring den ökande produktionen av biobränslen som nu sker i utvecklingsländer. De kriterier som Kommissionen presenterat kan definieras som negativa, med andra ord bestämmer de vad som inte är tillåtet i form av markanvändning för

biomassa. Men just av den anledningen kommer det att bli mycket viktigt för utvecklingsländer att också få tillgång till positiva kriterier – vad som är tillåtet och hur en hållbar produktion av biobränslen fungerar. Här kan jag tydligt se en stor roll för den kommission som regeringen nyligen tillsatt för klimatsäkrad utveckling.

Kommissionen anser vidare att den potential som skogrika medlemsstater har för att kunna nå sina mål (med hjälp av art 18.4) bör följas upp med ändringar i specifikationerna för bilbränslen för att möjliggöra en ökad inbladning av cellulosebaserad metanol - andra generationens drivmedel - och inte bara etanol. Bränsledirektivet är därför ett område och en diskussion som bör följas noga eftersom många intressenter har divergerande målsättningar och inte vill se en ökad inblandning av dessa bränslen.

3. Nya riktlinjer för statsbidrag

Det här är ett viktigt förslag som inte uppmärksammats särskilt mycket av media. Med anledning av de punkter som ska diskuteras på arbetsmötet vill jag uppmärksamma ledamöterna på detta förslag eftersom det har stor betydelse i synnerhet för punkt två och tre på dagordningen för ert möte – hur medlemsstater kan stimulera och stärka näringslivet och ta tillvara på individuellt engagemang, lokala initiativ och lokalt entreprenörskap för att skynda på omställningen mot en klimatneutral ekonomi.

Riktlinjerna innehåller en del nya bestämmelser. De huvudsakliga ändringarna miljöriktlinjerna jämfört med 2001 års riktlinjer är följande:

- a) Nya områden ska kunna få stöd som till exempel tidig anpassning till normer, miljöstudier, fjärrvärme, avfallshantering och stöd i samband med system för handel med utsläppsrätter.
- b) Stödnivåerna har höjts avsevärt både för stora och små företag.
- c) När det gäller skattenedsättningar är det enligt riktlinjerna fortfarande möjligt att bevilja långvariga miljöskattelättnader utan särskilda villkor.
- d) Det finns en viktig koppling mellan de nya riktlinjerna och det allmänna gruppundantag som kommissionen snart kommer att anta. Enligt planerna ska vissa typer av miljöstöd under ett visst belopp inte behöva anmälas till kommissionen i framtiden.

Dessa ändringar kommer sammantaget att ge medlemsstaterna ökad flexibilitet och nya möjligheter till att stödja och stimulera teknologisk innovation och privata initiativ i stor och liten skala. Men framförallt kommer riktlinjerna att möjliggöra de former av nya partnerskap som den strukturomvandling vi står inför kommer att kräva (som ett intressant exempel kan jag nämna det partnerskap som Guvernör Schwarzenegger byggt upp kring "the Hydrogen Highway to the Future"). Det kommer med andra ord att vara viktigt att använda riktlinjerna på ett strategiskt sätt för att främja den teknologiska innovationskapaciteten både i ett nationellt och internationellt perspektiv, inte minst i relation till biståndspolitiken.

4. Nya partnerskap för hållbar energiproduktion – EU/Afrika ACP länderna

Den svenska regeringens beslut att ha tillsatt kommissionen för klimatsäkrad utveckling, vars arbete nu leds av Biståndsminister Gunilla Carlsson, är ett välkommet initiativ som ligger väl i tiden. Nyckeln till global hållbarhet ligger i att producera och konsumera förnyelsebara bränslen och energi regionalt - i Sverige, inom EU, i Afrika och resten av världen. Varför inte föreslå att denna kommission ta fram en "blue-print" för ett partnerskap mellan EU och Afrika? - Ett partnerskap som går ut på att bygga upp en hållbar produktion av biobränslen och användning av solceller (ett område där Sverige kan bidra med världsledande forskning från t.ex Chalmers) och som även inbegriper den sociala dimensionen av hållbarutveckling (mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet). Och ett partnerskap som på ett tydligt sätt visar hur teknologi kan användas för att kombinera "mitigation and adaptation" strategier på klimatområdet (Det skulle också vara ett sätt för EU att ta ansvar för de negativa ekonomiska konsekvenser som den Europeiska sockerreformen har i ACP länderna - några av världens mest fattiga länder- i form av kraftigt minskade sockerpriser).

***

Jag har med mitt bidrag velat presentera några tankar som kanske kan ligga till grund för den praktiska roll som kommissionen för hållbarutveckling skulle kunna ha. Varför inte rikta in arbetet på att "gå från ord till handling"? Det är ett faktum att vi i dag har kunskapen, verktygen, tekniken och ekonomin för att bekämpa klimatförändringen. Det som saknas är inte mer forskning utan strategier som förmår omsätta de enorma möjligheter som EU Kommissionens energi- och klimatpaket banar väg för. Det skulle kunna bli en viktig uppgift för denna kommissions arbete. Att bli en strategisk plattform för nya partnerskap och de aktörer som vill vara med och genomföra den strukturomvandling som behövs - i stor och liten skala - för att vi ska kunna ta språnget till en klimatsmart ekonomi.

Margot Wallström